

Derasar l'immersiun linguistica

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **La Scuola auta da pedagogia dal Grischun ha arranschà a Cuiria ina dieta da dus dis numnada «convegno» e manada da docent Vincenzo Todisco, ensemen cun la «Haute école pédagogique du Valais» (Saint-Maurice) e la «Scuola universitaria professionale della Svizzera italiana» (Lucarn).** Umans plurilings da trais chantuns alpins èn sa rimnads sin ina terrassa sur la fracziun da Masans, cun panorama atunil vers il vitg ed ils chastels da Lantsch Sut ed il massiv dal Calanda, nua ch'ils lufs sa zuppavan en la naiv. L'organiziun dals referats e dals gientars era fitg buna, er areguard las bavrondas rinfrestgantas, bainvegnidas en quels dis da favugn. Manglusa era percenter la repartiiziun da las salas en ils vasts edificis; pliras han ins midà il davos mument, perquai

han ins manchentà gruppas da lavur interessantas.

Talian e tudestg en Grischun

Grazia a l'informatica pon duas scolas da linguatg different sa preschentar baratond infurmaziuns, mintgina en la lingua da l'autra, en l'uscheditg «Alpconnecta» (manader: marco.trezzini@phgr.ch). Quai fan per exempel la germanofona da Favugn e l'italofona da Poschiavo. Favugn scriva per talian a Poschiavo davart ils singuls uffants, la scola, la vischnanca, ils lufs dal Calanda euv. e Poschiavo fa medemamain per tudestg davart ils urs dal Puschlav. Ina correspundenza sumeglianta datti tranter Castiel/GR e Sonvico/TI. Docenta Caterina Gianini (Blinzuna) ha infurmà davart il dumber d'uras d'instrucziun per tudestg che las gimnasiastas da Lucarn (en segun-

da, terza e quarta classa) duain frequentar per la matura bilingua:

– matematica:	3	3	4
– istorgia:	2	3	2
– geografia:	1	2	2

Co instruir il rom «religiun»?

Ils 17 da november ha l'autur da questas lingias visità er ina gruppa da lavur davart l'instrucziun religiusa en las scolas grischunas davent da 2017. Preschents eran Christian Cebulj ed Ennio Zala, docents da la Scuola auta teologica (catolica) a Cuiria, cun in feigl infurmativ intitulà: «Religion als Suchsprache. Mehrsprachiger Religionsunterricht als religionsdidaktische Lernchance». Lez declera: «En las scolas primaras grischunas vala davent da 2017/18 il 'model 1 + 1', cumbinaziun dal rom ecumenic u confessional 'religiun' e dal rom 'etica/

religiun/cuminanza', confessionalmain independent ed arranschà dal chantun (...). Il project ecumenic d'instrucziun religiusa per la scola bilingua da Malögia è intitulà: 'Scuvrir ensemen la creaziun'.» Lez model è in cumpromiss. En il Grischun èn 43% da la populaziun catolica e 34% reformada; las duas baselgias dattan pia catechissem als uffants da lur commembers, ma il stadi planisescha d'instruir tut las scolaras e tut ils scolars davart las religiuns en general, pia er ils uffants da famiglias islamicas, da baselgias libras u senza confessiun. Il model pudess resguardar furmas religiusas d'autras linguas, per exempel, en englais, ils « spirituals » da las baselgias afroamericanas. Las scolas statalas dal chantun Turitg instrueschan dapi onns in rom independent da las confessiuns, numnà: «Religion und Kultur». Co statti cun il futur rom

chantunal grischun: «Etica/religiun/cuminanza»? La discussiun, manada dals dus represchantants da la Scuola auta teologica, senza represchentananza reformada, ha palentà ina malsegirezza ch'ins na percorscha betg en il feigl infurmativ. Cebulj ha intunà pliras giadas ch'il «model 1 + 1» vegnia strusch a sa far valair en Grischun, perquai che l'opposiziun saja memia ferma. Ins astga sa dumandar sche quai stettia en relaziun cun la demissiun imminente d'investg Vitus Huonder. Igl è cler ch'ins basegna relaziuns pli stablas en la diocesa per reglar l'instrucziun religiusa en las scolas grischunas. Ma Cebulj manegiava ch'i dettia in'opposiziun analoga en il chantun Son Gagl, nua che las baselgias instrueschan era religiun en scola. Il «convegno» da Cuiria ha en mintga cas mussà ch'ins discutescha seriusamain questa dumonda.